

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Svk/24/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8021200558
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anita Filová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:8021200558.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anity Filovej, zo sudkyne Mgr. Kristíny Babiakovej a zo sudcu JUDr. Rastislava Dluhoša, PhD. (sudca spravodajca), vo veci žalobcu (sťažovateľa): C. O., nar. X. G. XXXX, trvale bytom L. XX, XXX XX L., proti žalovanému (sťažovateľovi): Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, so sídlom Masarykova 11, 080 01 Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. s. KaPO/18866/2021, ČRZ: 108470/2021 zo 6. októbra 2021, o kasačnej sťažnosti žalobcu a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2 S 50/2021-113 z 22. septembra 2022, takto

rozhodol:

- Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu odmieta.
- Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 2 S 50/2021-113 z 22. septembra 2022 a vec vracia Správneému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

I. Priebeh administratívneho konania

1. Z administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že žalobca požiadal 4. októbra 2021 žalovaného o poskytnutie právnej pomoci na podanie ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia jeho práva na súdnu a inú právnu ochranu v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivý proces v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) sp. zn. 1Oboer 8/2021 z 27. júla 2021 a konaním, ktoré mu predchádzalo na Krajskom súde v Prešove vo veci sp. zn. 6 CoE/18/2019 z 29. októbra 2019 a na Okresnom súde Prešov vo veci, sp. zn. 79 Er 770/2012 zo 7. marca 2019, keď okresný súd zamietol návrh žalobcu na zastavenie exekúcie. Zároveň žalobca požiadal o predbežné poskytnutie právnej pomoci z dôvodu hroziaceho nebezpečenstva zmeškania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá mala podľa žalobcu uplynúť 23. novembra 2021.

2. Žalobca svoju žiadosť vo vzťahu k porušeniu jeho práv odôvodnil tým, že podľa neho nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. Najvyšší súd odmietol jeho dovolanie podľa § 447 písm. e) zákona č. 162/2015 Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“), pretože v dovolacom konaní nebol zastúpený advokátom a ani jeho dovolanie nebolo spísané advokátom. Už vo svojom dovolaní označil povinné zastúpenie advokátom v konaní pred Najvyšším súdom v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy za diskriminačné. Ďalej uviedol, že si nemohol zabezpečiť zastúpenie advokátom v dovolacom konaní, pretože mu bol súdnym exekútorom uložený zákaz nakladať s majetkom. V dovolaní poukázal tiež na to, že mu žalovaný v inej veci nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci, keďže priemerný mesačný započítateľný príjem žalobcu presahoval 1,6 násobok sumy životného minima a žalobca tak nespĺňal podmienku materiálnej núdze. Pritom bola zo strany žalovaného ignorovaná skutočnosť, že tento príjem je postihovaný exekúciou a skutočný majetok žalobcu nedosahuje výšku sumy exekúcie. Touto okolnosťou osobitného zreteľa sa však Najvyšší súd vo svojom uznesení vôbec nezaoberal a

neprihliadol na ňu. S poukazom na odmietnutie dovolania sa dovolací súd nezaoberal prípustnosťou podaného dovolania, teda otázkou neplatnosti zmluvnej podmienky, ktorá nebola individuálne dohodnutá a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa.

3. Žalobca ďalej vo vzťahu k porušeniu jeho práv uznesením Krajského súdu v Prešove z 29. októbra 2019 a uznesením Okresného súdu Prešov zo 7. marca 2019 uviedol, že tým, že spomínané súdy nezastavili jeho nezákonnú exekúciu, odignorovali Slovenskou republikou ratifikovanú medzinárodnú zmluvu o ochrane spotrebiteľov a Smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993, čím porušili žalobcove právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie.

4. Žalovaný rozhodnutím č. s. KaPO/18866/2021, ČRZ: 108470/2021 zo 6. októbra 2021 v zmysle § 10 ods. 5 a § 11 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“) nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci, vrátane predbežného neposkytnutia právnej pomoci.

5. Na úvod svojho odôvodnenia uviedol, že podľa zákona č. 327/2005 Z. z. úspešným žiadateľom v konaní o priznanie nároku na právnu pomoc môže byť len ten, kto súčasne preukáže splnenie všetkých troch nasledovných podmienok, a to: (i) že sa nachádza v stave materiálnej núdze, (ii) že v prípade jeho sporu sa nejedná o zrejmu bezúspešnosť a (iii) že spor prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, ak ho je možné vyčíslieť v peniazoch.

6. Ďalej konkrétne uviedol, že Najvyšší súd uznesením z 27. júla 2021 odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. e) CSP z dôvodu, že žalobca nebol v zmysle § 429 ods. 1 CSP zastúpený advokátom, jeho dovolanie nebolo spísané advokátom a ani sám nepreukázal, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Dovolací súd sa tak so zreteľom na odmietnutie dovolania nezaoberal jeho prípustnosťou. Preto podľa žalovaného žalobcom tvrdené porušenie jeho základných práv a slobôd možno vzťahovať len na dôvod odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. e) v spojení s § 429 ods. 1 CSP.

7. Žalovaný pokračoval, že podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (rozhodnutia Ústavného súdu IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť, je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (rozhodnutia Ústavného súdu napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS).

8. Žalovaný ďalej poukázal na obdobný prípad, keď Ústavný posudzoval odmietnutie kasačnej sťažnosti pre nespĺnenie procesných podmienok (povinné zastúpenie advokátom) a v uznesení sp. zn. II. ÚS 271/2018 vyslovil, že ak sťažovateľ, napriek riadnemu poučeniu nespĺnil podmienku prípustnosti kasačnej sťažnosti podľa § 449 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), nemožno dospieť k záveru o tom, že jej odmietnutie Najvyšším súdom z tohto dôvodu by mohlo zakladať porušenie sťažovateľom označených práv. Podľa žalovaného uvedený záver možno aplikovať aj na daný prípad žalobcu a v zmysle rozhodovacej praxe Ústavného súdu možno konštatovať, že postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody žalobcu ako žiadateľa, a preto podanie ústavnej sťažnosti v predmetnej veci by malo za následok jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

9. Taktiež skonštatoval, že uznesenie Najvyššieho súdu z 27. júla 2021, proti ktorému žalobca mienil podať ústavnú sťažnosť, je rozhodnutím o dovolaní proti uzneseniu, ktoré bolo vydané v exekučnom konaní, proti ktorému nie je v zmysle § 202 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný. Novelou Exekučného poriadku, vykonanou zákonom č. 2/2017 Z. z., nadobudlo 1. apríla 2017 účinnosť ustanovenie § 202 ods. 4 cit. zák., ktoré výslovne vylúčilo podanie dovolania, ako aj dovolania generálneho prokurátora proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní. Exekučný poriadok v znení účinnom do 31. marca 2017 takéto ustanovenie neobsahoval.

10. Žalovaný pokračoval, že exekučné konanie sp. zn. 79 Er/770/2012 vedené proti žalobcovi ako povinnému bolo začaté za účinnosti Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktorá by

vyučovala prípustnosť dovolania proti uzneseniu v exekučnom konaní. Avšak vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti dovolania v exekučnom konaní Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6 ECdo 15/2017 z 27. septembra 2017 vyslovil, že považuje za správne, aby sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa právnej úpravy platnej v čase vydania napadnutého rozhodnutia, a teda je potrebné vychádzať z princípu okamžitej aplikability § 202 ods. 4 Exekučného poriadku. Keďže uznesenie krajského súdu v exekučnej veci bolo vydané za účinnosti Exekučného poriadku, ktorý v § 202 ods. 4 výslovne vylučoval prípustnosť dovolania, je podľa žalovaného možné vysloviť záver o neprípustnosti dovolania proti uzneseniu v predmetnej exekučnej veci.

11. Žalovaný skonštatoval, že žalobca v žiadosti uviedol, že mieni podať ústavnú sťažnosť proti uzneseniu Najvyššieho súdu, avšak pokiaľ by žalovaný mal brať do úvahy možnosť, že základné práva a slobody žalobcu mohli byť porušené aj v konaní, ktoré tomu predchádzalo, a teda v konaní na Krajskom súde v Prešove sp. zn. 6 CoE 18/2019, podľa žalovaného možno konštatovať, že došlo k uplynutiu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu, ktoré bolo vydané v tomto konaní z 29. októbra 2019. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 CoE 18/2019 bolo rozhodnutím konečným, proti ktorému nebol prípustný riadny ani mimoriadny opravný prostriedok. Z dovolania žalobcu z 26. decembra 2019 vyplynulo, že uznesenie krajského súdu mu bolo doručené 18. decembra 2019, lehota na podanie ústavnej sťažnosti pre porušenie jeho práv spomínaným uznesením krajského súdu tak žiadateľovi uplynula 18. februára 2020. Na základe toho možno podľa žalovaného konštatovať, že ústavná sťažnosť žiadateľa proti uzneseniu krajského súdu by bola podaná oneskorene.

12. Žalovaný tak zhrnul, že vo uvedenej veci žalobcu nebola splnená podmienka, že spor nie je zrejme bezúspešný, čím žalobca nespĺnil jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc. Splnením zvyšných dvoch podmienok sa žalovaný preto nezaoberal. Taktiež dodal, že predbežná právna pomoc nebola žiadateľovi priznaná z dôvodu, že žalovaný rozhodol o nároku žalobcu na právnu pomoc ešte pred uplynutím žalobcom označenej lehoty.

13. Záverom dal žalovaný žalobcovi do pozornosti § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Žalobca tak podľa žalovaného môže pri podaní ústavnej sťažnosti zároveň požiadať o ustanovenie právneho zástupcu priamo Ústavný súd, ktorý zároveň vyhodnotí aj potenciálnu úspešnosť jeho podania.

II. Konanie na správnom súde

14. Žalobca podal proti rozhodnutiu žalovaného správnu žalobu, ktorej Krajský súd v Prešove (ďalej len „správny súd“) rozsudkom č. k. 2 S 50/2021-113 z 22. septembra 2022 (ďalej len „rozhodnutie správneho súdu“) vyhovel a rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že rozhodnutie žalovaného nezodpovedá svojim odôvodnením kritériám uvedeným v § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“), čím je podľa správneho súdu nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP.

15. Správny súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najskôr poukázal na to, že podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov pre záver o nenaplnení požiadavky podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola taká jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama o sebe nevyučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa cit. zák.

16. Správny súd mal však v prejednávanej veci za to, že žalovaný prekročil rozsah svojho oprávnenia pri preskúmaní podmienky nevylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu, keď posudzoval začiatok plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu z 29. októbra 2019 a následne uzavrel, že táto by bola podaná oneskorene. Toto posúdenie plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti žalovaným bolo podľa názoru správneho súdu nad rámec požiadavky formálneho preskúmania podmienok konania pred ústavným súdom. Správny súd mal za to, že pokiaľ žalovaný v rámci skúmania splnenia procesných podmienok pre podanie ústavnej sťažnosti pristúpil k hodnoteniu zachovania zákonnej dvojmesačnej lehoty, bolo podľa neho potrebné, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia reflektoval aj znenie štvrtej vety § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 314/2018 Z. z.“), podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Žalobca nesporne mimoriadny opravný prostriedok (dovolenie)

podal, pričom rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku, teda rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 1 Oboer 8/2021 z 27. júla 2021 bolo žalobcovi doručené 24. septembra 2021.

17. Správny súd tak skonštatoval, že s poukazom na už uvedené skutočnosti bolo teda žiaduce, aby žalovaný v prípade, ak dospel k záveru o zrejmej bezúspešnosti ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu z dôvodu uplynutia lehoty na jej podanie tento svoj záver riadne odôvodnil a vysporiadal sa tak aj so znením časti ustanovenia § 124 zákona č. 314/2018 Z. z., vo vzťahu ku ktorému poukázal aj na už existujúcu a stabilizovanú judikatúru ústavného súdu napr. uznesenie Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 596/2021 z 9. decembra 2021. Z tejto judikatúry vyplýva, že moment uplynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo napadnuté mimoriadnym opravným prostriedkom posudzuje Ústavný súd vždy v kontexte toho, či bol mimoriadny opravný prostriedok (v danom prípade dovolanie) uplatnený riadne. Pokiaľ teda žalovaný dospel k záveru, že podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu už neprichádza do úvahy pre uplynutie zákonnej dvojmesačnej lehoty, nebolo pre riadne odôvodnenie jeho rozhodnutia v tomto smere postačujúce iba strohé poukázanie na to, že uznesenie krajského súdu je konečné a dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti uplynula 12. februára 2020.

18. Správny súd tak uzavrel, že žalovaný sa mal vysporiadať aj s otázkou, prečo ani preukázané podanie mimoriadneho opravného prostriedku nemalo za následok plynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti až od oznámenia rozhodnutia o dovolaní žalobcu, ako to vyplýva z § 124 zákona č. 314/2018 Z. z., a teda prečo nie je možné v danom prípade uvažovať o uplynutí lehoty na podanie ústavnej sťažnosti až 24. novembra 2021.

III. Argumentácia účastníkov konania v kasačnom konaní

(i) Kasačná sťažnosť žalovaného a vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti

19. Žalovaný podal proti napadnutému rozsudku správneho súdu kasačnú sťažnosť, v ktorej žiada zrušiť tento rozsudok z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP a vec vrátiť správne mu súdu na ďalšie konanie. Žalovaný záver správneho súdu o tom, že prekročil rozsah svojho oprávnenia pri preskúmaní podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu pri posudzovaní plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, považuje za nesprávny. Naopak má za to, že dostatočne zrozumiteľne a jasne zdôvodnil, prečo podané dovolanie nemohlo mať vplyv na plynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti. V odôvodnení svojho rozhodnutia dokonca citoval a parafrázoval vlastné rozhodnutia Ústavného súdu, z ktorých pri vyhodnotení podmienky vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu vychádzal.

20. Žalovaný po doručení napadnutého rozhodnutia správneho súdu požiadal Ústavný súd o súčinnosť a zistil, že žalobca v predmetnej veci podal ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiam súdov bližšie vymedzených v bode 1 tohto rozsudku, ktorú nakoncipoval rovnakým spôsobom ako žiadosť o poskytnutie právnej pomoci na podanie ústavnej sťažnosti a Ústavný súd požiadal, aby mu v konaní pred Ústavným súdom ustanovil právneho zástupcu. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 596/2021 z 9. decembra 2021 ústavnú sťažnosť žalobcu pre oneskorenosť a nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí odmietol. Žalovaný na podporu svojich tvrdení zacitoval jednotlivé časti z tohto uznesenia a mal za to, že záver Ústavného súdu jednoznačne potvrdzuje správnosť rozhodnutia žalovaného. Žalovaný preto nerozumie konštatácii správneho súdu, ktorý mu vytkol, že iba stroho poukázal na to, že uznesenie Krajského súdu v Prešove z 29. októbra 2019 je konečné a dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti uplynula 12. februára 2020. Takáto konštatácia správneho súdu podľa žalovaného neobstojí, pretože v jeho rozhodnutí je zrozumiteľne uvedené, prečo považoval lehotu na podanie ústavnej sťažnosti za zmeškanú a prečo ju nebolo možné počítať až od prevzatia rozhodnutia o dovolaní.

21. Záverom dal do pozornosti, že žalobca si v čase spisovania repliky k vyjadreniu žalobcu k správnej žalobe musel byť vedomý svojho neúspechu pri podaní sťažnosti na Ústavnom súde. Túto skutočnosť správne mu súdu však nijako nerefletoval, čo podľa žalovaného možno považovať za zneužívanie práva z dôvodu, že rozumným konaním zo strany žalobcu by po obdržaní uznesenia Ústavného súdu v jeho neprospech, malo byť späťvzatie správnej žaloby.

22. Žalobca sa vo vyjadrení nestotožnil s argumentáciou žalovaného v kasačnej sťažnosti ani s argumentáciou Ústavného súdu, ktorý uznesením odmietol jeho ústavnú sťažnosť a odkázal na tvrdenia v ním podanej kasačnej sťažnosti.

(ii) Kasačná sťažnosť žalobcu a vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti

23. Žalobca taktiež podal proti napadnutému rozsudku správneho súdu kasačnú sťažnosť a žiadal v nej zrušiť tento rozsudok a vec vrátiť správne mu súdu na ďalšie konanie s tým, že Najvyšší správny súd má zároveň správne mu súdu dať pokyn na podanie prejudiciálnej otázky. Ďalej zopakoval svoju argumentáciu z predchádzajúcich podaní a dodal, že kasačnú sťažnosť podal z dôvodu, že správny súd vo svojom odôvodnení uviedol nesprávne argumenty a nesprávnu judikatúru slovenských súdov. Podľa

žalobcu správny súd zaviazal žalovaného, aby rozhodol rovnakým spôsobom, pričom však správny súd dôvody jeho správnej žaloby nereflektoval.

24. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobcu uviedol, že kasačnú sťažnosť môže podať účastník konania v prípade, ak bolo rozhodnuté v jeho neprospech. Keďže napadnutým rozhodnutím správneho súdu bolo rozhodnuté v prospech žalobcu, žalovaný ma za to, že jeho kasačná sťažnosť by mala byť odmietnutá podľa § 459 písm. b) SSP. Záverom žalovaný dodal, že ako oprávnená osoba tiež podal proti rozsudku správneho súdu kasačnú sťažnosť, na ktorú v plnom rozsahu odkazuje, a preto nemá dôvod sa vyjadrovať ku kasačnej sťažnosti žalobcu.

IV. Argumentácia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

25. Vec bola predložená Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“ alebo „kasačný súd“) 22. mája 2023. Vec bola náhodným spôsobom pridelená siedmemu senátu Najvyššieho správneho súdu a v tomto senáte bola pridelená sudkyni spravodajkyni JUDr. Zdenke Reisenauerovej. Na základe § 27c rozvrhu práce Najvyššieho správneho súdu na rok 2023 v znení jeho opatrenia č. 6 bola vec prerozdelená do ôsmeho senátu Najvyššieho správneho súdu, ktorý o nej rozhodol v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozsudku pod pôvodnou spisovou značkou.

(i) Posúdenie vo vzťahu ku kasačnej sťažnosti žalovaného

26. Najvyšší správny súd, po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas (§ 443 ods. 1 SSP), oprávnenou osobou (§ 442 ods. 1 SSP), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustná (§ 439 SSP), a má predpísané náležitosti (§ 57 SSP a § 445 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), pričom dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného je dôvodná.

27. Spornou otázkou, ku ktorej riešeniu bol kasačný súd žalovaným v predmetnej veci vyzvaný, je v zmysle napadnutého rozsudku správneho súdu posúdenie toho, či sa žalovaný vo svojom rozhodnutí dostatočne vyrovnal so zákonnou podmienkou, že nejde o zrejmu bezúspešnosť žalobcovho sporu, pre ktorú žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci, vrátane predbežného neposkytnutia právnej pomoci na podanie ústavnej sťažnosti.

28. Správny súd vo svojom odôvodnení totižto vytkol žalovanému, že v prípade, ak vo svojom rozhodnutí dospel k záveru o zrejmej bezúspešnosti ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu z 29. októbra 2019 z dôvodu uplynutia lehoty na jej podanie, tento svoj záver mal riadne odôvodniť aj vo vzťahu k otázke, prečo ani preukázané podanie mimoriadneho opravného prostriedku nemalo za následok plynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti až od oznámenia rozhodnutia o dovolaní žalobcu, ako to vyplýva z ustanovenia § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. Správny súd zdôraznil, že k uvedenej problematike existuje aj stabilizovaná judikatúra Ústavného súdu a príkladmo odkázal na uznesenie Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 596/2021 z 9. decembra 2021. Ide o uznesenie, ktorým Ústavný súd odmietol žalobcovu ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiam súdov bližšie vymedzených v bode 1 tohto rozsudku pre oneskorenosť a nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

29. Ústavný súd vo vyššie spomenutom uznesení k poslednej vete § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. uviedol, že „princíp zachovania lehoty po podaní dovolania aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku však v každom prípade predpokladá riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku pritom nemožno hovoriť v prípade, že je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa. V opačnom prípade by sme totiž pripustili možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti.“ Ďalej Ústavný súd uviedol, že o tento prípad ide aj vo veci sťažovateľa. Sťažovateľ totiž dovolaním napadol uznesenie krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie. Sťažovateľ však podal dovolanie bez povinného právneho zastúpenia, hoci bol o tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania riadne poučený v rámci odvolacieho konania. Na tejto skutočnosti Najvyšší súd založil svoje rozhodnutie a dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP odmietol. Ústavný súd tak uzavrel, že „v prípade sťažovateľa nemožno hovoriť o riadnom vyčerpaní opravného prostriedku, a preto nemožno lehotu na podanie ústavnej sťažnosti počítať od momentu, keď bolo sťažovateľovi doručené rozhodnutie najvyššieho súdu, ale od momentu, keď napadnuté uznesenie krajského súdu (uznesenie o odvolaní) nadobudlo právoplatnosť.“

30. Uvedené výkladové pravidlo k poslednej vete § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku sťažovateľom vo vzťahu k začiatku plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti síce z textu tohto ustanovenia priamo nevyplýva, predstavuje však ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu (pozri za všetky napr. I. ÚS 533/2022, II. ÚS 91/2019, II. ÚS

596/2021, III. ÚS 147/2023, IV. ÚS 151/2019). Hoci tak žalovaný vo svojom rozhodnutí skutočne neargumentoval uvedenou judikatúrou Ústavného súdu a explicitne, tak ako to urobil Ústavný súd, neuviedol, prečo nie je možné počítať plynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, kasačný súd zastáva názor, že žalovaný si nakoniec urobil správny úsudok, na základe ktorého dospel k záveru o zrejmej bezúspešnosti sporu, pre ktorú žalobcovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci vo veci ústavnej sťažnosti.

31. Keďže žalobca nebol v konaní o dovolaní zastúpený advokátom a ani jeho dovolanie nebolo advokátom spísané (nesplnil procesné podmienky prípustnosti dovolania), dovolací súd odmietol dovolanie žalobcu bez toho, aby sa ním vecne zaoberal. Z uvedeného tak vyplýva, že žalobcom tvrdené porušenie základných práv a slobôd Najvyšším súdom možno vzťahovať len na dôvod odmietnutia tohto dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. e) v spojení s § 429 ods. 1 CSP, čo konštatoval aj žalovaný. Žalovaný tak v súvislosti s tým poukázal na závery v rozhodnutí Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 271/2018, ktoré kasačný súd zreprodukoval v bodoch 7 a 8 tohto rozsudku. Podstatou týchto záverov v uvedenom rozhodnutí bolo, že posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti kasačnej sťažnosti (pozn. kasačného súdu v tu posudzovanej veci išlo o dovolanie, ktoré sa však vo vzťahu k zastúpeniu advokátom spravuje obdobným režimom ako kasačná sťažnosť) s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá označujú za danej situácie kasačnú sťažnosť za neprípustnú. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

32. Napokon i sám správny súd v napadnutom rozhodnutí citoval rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 2 Sžk 18/2020 z 15. decembra 2021, ktorý konštatoval, že hoci nie je úlohou správneho orgánu prejednávať výsledok konania podľa § 3 zákona č. 327/2005 Z. z., za plne opodstatnené však treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva, alebo napr. či už zo skutkových tvrdení žiadateľa nie je nepochybné, že jeho návrhu nie je možné vyhovieť, napr. z dôvodu zániku práva uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi. Za obdobnú treba podľa Najvyššieho správneho súdu v citovanom rozhodnutí považovať aj situáciu, ak žiadateľ nemôže v súdnom konaní dosiahnuť úspech z procesných dôvodov, napr. z dôvodu oneskoreného podania opravného prostriedku, resp. jeho neprípustnosti podľa procesných predpisov.

33. Kasačný súd tak zastáva názor, že žalovaný v prejednávanej veci neprejednával výsledok konania v zmysle ustanovenia § 3 zákona č. 327/2005 Z. z., ale skúmal či žalobca môže dosiahnuť úspech v konaní pred Ústavným súdom z dôvodu porušenia práv a slobôd, ktoré sa rozhodol namietať vo vzťahu k odmietnutiu dovolania Najvyšším súdom kvôli nesplneniu procesných podmienok prípustnosti dovolania. Keďže žalobca napriek riadnemu poučeniu nesplnil podmienku prípustnosti dovolania podľa § 429 CSP, žalovaný v zmysle rozhodovacej činnosti Ústavného súdu, ako aj Najvyššieho správneho súdu dospel k záveru o zrejmej bezúspešnosti takéhoto sporu pred Ústavným súdom. K podaniu ústavnej sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu z 29. októbra 2019 žalovaný uviedol, že ústavná sťažnosť by bola podaná po dvojmesačnej zákonnej lehote (napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 18. decembra 2019). Kasačný súd sa preto nestotožnil so záverom správneho súdu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného.

34. Pokiaľ by aj kasačný súd pripustil argumentáciu správneho súdu smerujúcu k spochybneniu zákonnosti rozhodnutia žalovaného z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia, zrušenie tohto rozhodnutia by viedlo len k doplneniu dôvodov, pre ktoré by bol žalobcov spor po podaní ústavnej sťažnosti i tak zrejme bezúspešný (pozri bod 30 tohto rozsudku). Vo svojej podstate by to viedlo len k zopakovaniu administratívneho konania, avšak bez reálnej možnosti potenciálnej zmeny v prospech sťažovateľa, čo nakoniec potvrdil i Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 596/2021 o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti, ktorú napokon podal sám. Takýto postup sa kasačnému súdu nejaví ako hospodárny a ani ako sledujúci účel zákona č. 327/2005 vyjadrený v ustanovení § 1 tohto zákona a z uvedených dôvodov kasačný súd sám doplnil odôvodnenie rozhodnutia žalovaného, na základe ktorého, ako už kasačný súd uviedol vyššie, nebolo možné kasačnej sťažnosti žalobcu vyhovieť.

(ii) Posúdenie vo vzťahu ku kasačnej sťažnosti žalobcu

35. Najvyšší správny súd prejednal zároveň aj kasačnú sťažnosť žalobcu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť bola podaná neoprávnenou osobou, čím neboli splnené procesné podmienky prípustnosti na jej vecné prejednanie v zmysle § 442 ods. 1 SSP.

36. Práve ustanovenie § 442 SSP vymedzuje sťažnostnú legitimitáciu, t. j. subjekty, ktoré sú oprávnené na podanie kasačnej sťažnosti. Len osoby uvedené v tomto ustanovení sú oprávnené iniciovať kasačné konanie. Subjektmi oprávnenými podať kasačnú sťažnosť sú účastník konania, t. j. žalobca, žalovaný a ďalší účastník konania pod podmienkou, že rozhodnutie bolo vydané v ich neprospech. (Baricová, J., Fečík, M., Števec, M. Filová, A. a kol.: Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava, C.H.Beck, 2018,

s. 1710). Ide o tzv. subjektívnu prípustnosť kasačnej sťažnosti a pri jej posudzovaní sa berie do úvahy práve výrok rozhodnutia správneho súdu.

37. Keďže správny súd napadnutým rozsudkom zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie znamená to, že žalobca bol v konaní pred správnym súdom úspešný a správny súd rozhodol v jeho prospech. To, v koho prospech bolo rozhodnuté, sa neposudzuje abstraktne, ale konkrétne vo vzťahu k návrhu, ktorý účastník konania predložil v podanej žalobe, porovnaním s výrokom napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Žalobcov návrh bol základom rozhodnutia správneho súdu a iba z neho možno vychádzať pri posudzovaní, či je žalobca oprávnený domáhať sa nápravy, a nie zo subjektívneho presvedčenia žalobcu o dôsledkoch pre neho vyplývajúcich z rozhodnutia správneho súdu. Vzhľadom na to, že v prejednávanej veci správny súd žalobcovmu návrhu v plnom rozsahu vyhovel a vo vzťahu k nemu už nemohol rozhodnúť akokoľvek priaznivejšie, žalobca tak napadnutým rozhodnutím správneho súdu nemôže byť nijakým spôsobom poškodený na svojich právach, a preto nie je ani oprávnený podať proti takémuto rozhodnutiu správneho súdu kasačnú sťažnosť v zmysle § 442 ods. 1 SSP. Navyše, kasačné námietky smerujúce len proti dôvodom rozhodnutia správneho súdu nie sú v zmysle § 439 ods. 3 písm. c) SSP prípustné. (pozri v tomto smere uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 3 Asan 13/2017 z 11. septembra 2018).

V. Záver

38. Sumarizujúc vyššie uvedené skutočnosti v časti posúdenia (i) tohto rozsudku dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného je dôvodná a napadnutý rozsudok správneho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP. Kasačný súd preto postupom podľa § 462 ods. 1 SSP rozsudok správneho súdu výrokom II. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie Správneho súdu v Košiciach, na ktorý v zmysle § 3 ods. 1 a ods. 3 písm. c) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva z doterajšieho Krajského súdu v Prešove.

39. Z dôvodov uvedených v časti posúdenia (ii) tohto rozsudku kasačný súd odmietol kasačnú sťažnosť žalobcu ako podanú neoprávnenou osobou v zmysle § 459 písm. b) SSP bez toho, aby sa zaoberal jej vecnými dôvodmi.

40. Trovy kasačného konania budú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí vo veci samej (mutatis mutandis uznesenie Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7 Svk 17/2022 z 27. februára 2023 alebo rozsudok Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6 Svk 31/2022 z 27. februára 2024).

41. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.